

OBSERVATIONSRAPPORT

Skå skola och förskola

Svanängens förskola

Ekerö

Bodil Hagberg, Upplands Väsby

Eva Mari Halén, Sollentuna

Ingrid Linder, Tyresö

V 42 och 43, 2008

Innehållsförteckning

VÅGA VISA	3
FAKTA OM ENHETEN.....	4
<i>Typ av skola</i>	4
<i>Ledning</i>	4
<i>Organisation</i>	5
OBSERVATIONENS METOD	5
MÅLOMRÅDEN	7
<i>Normer och värden</i>	7
<i>Utveckling och lärande/kunskaper</i>	9
<i>Ansvar och inflytande för barn/elever/studerande</i>	13
<i>Skola och hem (gäller ej vuxenutbildning)</i>	15
<i>Övergångar, samverkan, omvärld och utbildningsval</i>	16
<i>Bedömning och betyg (gäller ej förskola)</i>	17
<i>Styrning och ledning</i>	18
JÄMFÖRELSE MED TIDIGARE OBSERVATION.....	20
STARKA SIDOR	20
FÖRBÄTTRINGSOMRÅDEN	20
SAMMANFATTANDE SLUTSATS OM ENHETEN.....	20
REFERENSER	21

VÅGA VISA

VÅGA VISA är ett samarbete om utvärdering inom utbildningsområdet mellan Danderyd, Ekerö, Nacka, Salem, Sollentuna, Tyresö, Upplands Väsby och Värmdö kommuner. VÅGA VISA innehåller fyra delområden:

- observationer
- självvärderingar
- kundundersökningar
- tester och prov

VÅGA VISA ska:

- ske utifrån ett medborgarperspektiv stimulera till erfarenhetsutbyte och ökat lärande
- ge kommuner och skolor underlag till förbättring och utveckling
- ge underlag för analyser och jämförelser mellan kommuner och skolor
- utgöra en viktig del av kvalitetsuppföljningen
- bidra till ökad måluppfyllelse.

Metoden

Observationer genomförs av skolledare och pedagoger. Observatörerna bildar lag som besöker en skola i en annan kommun under en period, ofta en vecka. Observatörerna skaffar sig en så heltäckande bild som möjligt av skolan och dess verksamhet genom verksamhets- eller lektionsbesök samt intervjuer med barn, elever, studerande, föräldrar, personal och skolledning. I observationsarbetet ingår också att ta del av skolans pedagogiska dokumentation.

En metodbok styr och stödjer observatörerna i deras arbete*. Metodboken är gemensam för alla verksamheter från förskola till vuxenutbildning. Observationen redovisas i en rapport som skrivs enligt en särskild mall.

Målområden

Observatörerna beskriver och bedömer verksamheten på sju områden som följer läroplanernas målområden:

- Normer och värden.
- Utveckling och lärande/kunskaper.
- Ansvar och inflytande för barn/elever/studerande.
- Skola och hem (gäller inte vuxenutbildning).
- Övergångar, samverkan, omvärld och utbildningsval.
- Bedömning och betyg (gäller inte förskola).
- Styrning och ledning.

* Metodbok och ytterligare information finns på www.nacka.se/vagavisa

Fakta om enheten

Typ av skola

Enheten ligger i flera hus i en lantlig miljö med skolan som centrum. Området är lugnt, präglas av landsbygdskaraktär och ligger på ön Färingsö i Ekerö kommun. Förskolorna är belägna 1-2 km från skolan. Skå förskolas lokaler är inhyrda i gamla Skå barnby. Svanängens förskola är byggd för tre avdelningar och har byggts till med en avdelning. På gården finns ett hönshus med hönor.

Skå skola är en kommunal skola och har undervisning i åldershomogena grupper för ca.128 elever F-5. Förskoleklassen – år 3 har samlad skoldag d.v.s. alla elever börjar och slutar samtidigt. Elever i F-klass – år 2 har viss fritidsverksamhet schemalagd under skoldagen. Elever i år 4-5 har något längre skoldagar. År 3-5 har en av skoldagarna förlagd till Färentuna skola. Där har de idrott, slöjd och musik. Skoldagen börjar och slutar på Skå skola och eleverna åker skolbuss till Färentuna. Före och efter skoltid finns skolbarnsomsorg till dem som behöver.

I skolan arbetar sex grundskollärare och en specialpedagog, tre förskollärare och sju barnskötare. En dag i veckan finns också vaktmästare och skolassistent i skolan.

Svanängens förskola erbjuder förskoleverksamhet för ca 72 barn i ålder 1– 5 år. Förskolan är uppdelad på fyra avdelningar, två småbarnsavdelningar med barn i ålder 1 – 3 år samt två avdelningar med barn i åldern 3-5 år.

I förskolan arbetar fem förskollärare, tio barnskötare och en husmor.

Skå förskola erbjuder förskoleverksamhet för barn i ålder 1 – 6 år. Förskolan är en en-avdelnings med ca 15 platser, där barn i behov av extra stöd är integrerade. Pedagogerna består av en specialpedagog, två förskollärare, tre barnskötare och en husmor

Ledning

På Svanängens förskola har rektor till sin hjälp en förskollärare 75 %, som är verksamhetsansvarig men inte arbetar i barngrupp. De träffas på måndagar när rektor är där hela dagen. I förskolan finns en ledningsgrupp som ska ha representanter från alla avdelningar. I nuläget är tre avdelningar representerade. Gruppen träffas varannan vecka.

Skå förskola har en avdelningssansvarig pedagog.

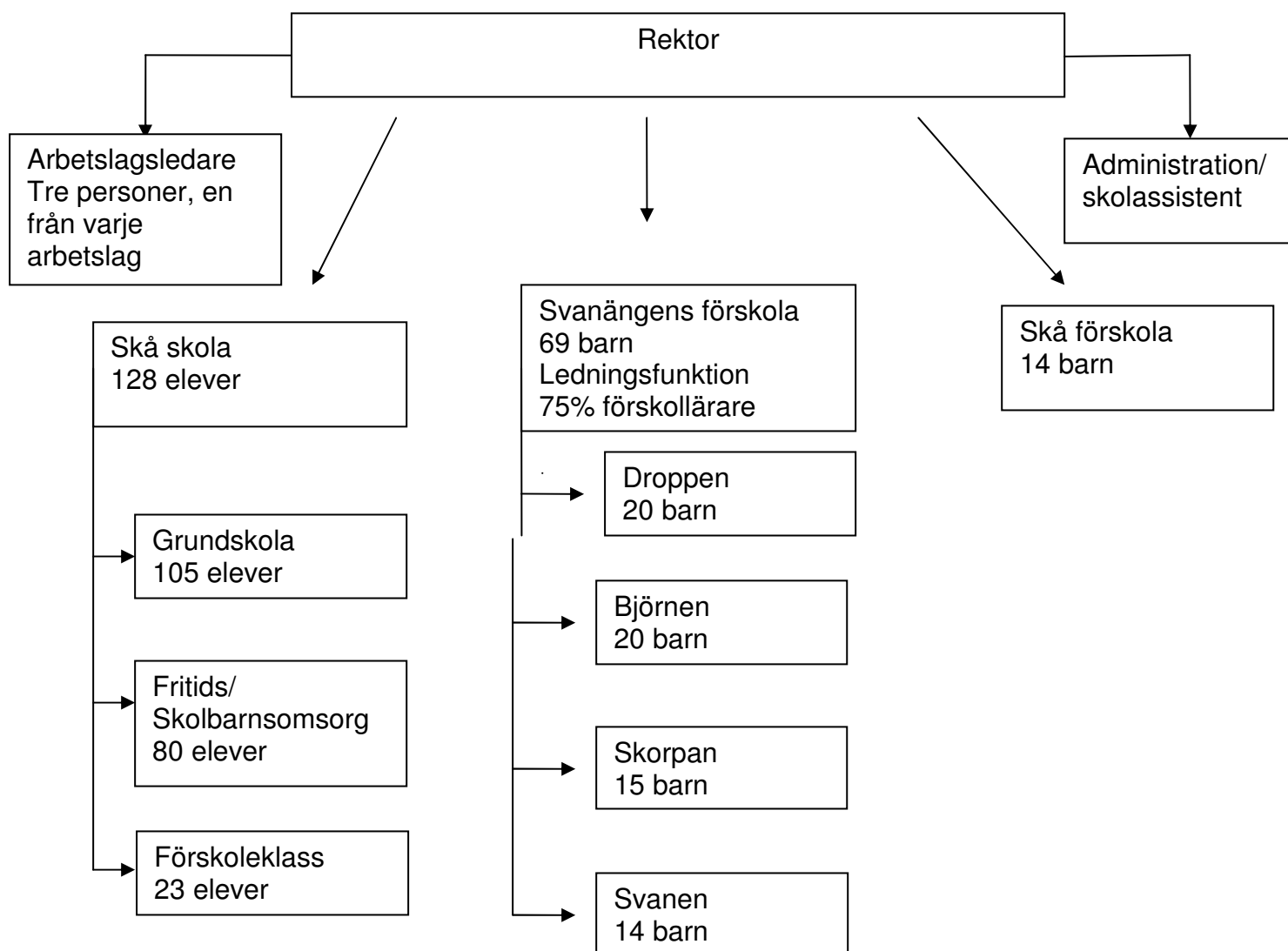
På skolan finns en ledningsgrupp som består av tre pedagoger från de tre arbetslagen. De träffas en gång i veckan.

Organisation

ORGANISATION

Skå enheten består av Skå skola med 128 elever varav 63% är inskrivna i skolbarnsomsorgen. Svanängens förskola som har 69 barn samt Skå förskola med 14 barn.

Observationens metod

Vi var ute under vecka 42 och observerade skolan under tre dagar och förskolorna under två dagar.

I skolan har vi intervjuat rektor, skolans ledningsgrupp och pedagog från arbetslagen.

På förskolorna har vi intervjuat verksamhetsansvarig, ledningsgrupp och pedagog.

Via telefon har föräldrar intervjuats. 15 av 21 slumpmässigt utvalda föräldrar har svarat på samma frågor kring sitt inflytande och sin samverkan kring det egna barnets lärande och kunskapsnivå.

Delar av elevrådet har intervjuats, vi har spontant samtalat med elever i klassrum och på skolgården och med barn i förskoleklass och förskola.

Skriftligt har vi tagit del av skolans och förskolans styrdokument, arbetsplan och verksamhetsberättelse samt planeringar och utvecklingsmål.

Normer och värden

Beskrivning

Svanängens förskola: I pedagoggruppen, både i helgrupp och avdelningsvis, känner man att det finns en levande diskussion kring likabehandlingsplanen. Det är högt i tak och alla vågar säga vad de tycker utan att det uppfattas som kritik och man får tycka olika.

Genom att dela upp barnen i mindre grupper finns tillfällen att ge barnen en lugn miljö med låg ljudnivå. Pedagogerna möter barnet här och nu.

Grundtanken är att ”alla barn är allas barn”.

Pedagogerna uttalar att de tycker att sedan de börjat arbeta med LIP (*Lösningssinriktad pedagogik*) är de mer medvetna om sitt förhållningssätt.

Vi ser hur pedagogerna bemöter barnen på ett respektfullt sätt t ex genom att vänta in och möta barnen, se till det kompetenta barnet, ta till vara barnens idéer och intressen.

Skå förskola: Pedagogerna uppger att de arbetar aktivt med likabehandlingsplanen.

De arbetar mycket med att barnen ska förstå att alla inte är lika och att alla har olika behov.

Vi ser engagerade pedagoger med stor erfarenhet av att möta barn och föräldrar med särskilda behov. Ett exempel på hur pedagogerna tillmötesgår barnens olika behov är vid vilan, då några sover ute och någon i ett enskilt rum med en vuxen. Varje barns behov tillgodoses i olika rutinsituationer.

Skå skola: Det finns olika typer av demokratiska råd på skolan, elevråd, matråd och miljöråd. Representanterna väljs ut på olika sätt, genom lottnings eller röstning i klasserna. Elevrådet har ett skriftligt formulerat uppdrag. En likabehandlingsplan finns på skolan. I den finns handlingsplaner för hur pedagogerna arbetar med jämställdhet och elevinflytande. Skolans trivselregler är i huvudsak utformade med ett positivt tilltal. Vad som är tillåtet och hur man ska göra beskrivs.

Kamratstödjare väljs i klasserna 3-5 och förväntas ha kvar uppdraget under flera år. De enskilda elever vi pratar med vet vilket uppdrag kamratstödjarna har, att vara vaksamma på om någon verkar känna sig utanför och uppmärksamma någon vuxen på om det är osämja mellan eleverna. De yngre eleverna ska också kunna ta hjälp av kamratstödjarna.

Vi besöker en av lektionerna som ingår i fritidsverksamheten. Klassen har kompisövningar och lyssnar på ett avsnitt ur boken ”*Vilda säger nej*”. De delas i två grupper som sitter på golvet i ring med varsin pedagog. I den ena gruppen sitter ytterligare en pedagog med. Pedagogerna frågar eleverna vad de tänker och om de känner igen sig i historien. Samtalet är engagerat. I den ena gruppen räcker framförallt pojkarna upp handen och vill berätta. Pedagogen låter dem prata, men vänder sig efter en stund till flickorna och drar in dem i samtalet. De blir genast mer aktiva. En av pojkarna lägger sig ner och pedagogen ber honom sätta sig upp med samma bemötande som hon tydligt vill att eleverna ska ha. Hon säger lugnt och vänligt till pojken ”Jag vill att du sitter upp” och ger honom möjlighet att göra det. Genom sitt förhållningssätt är hon en god förebild. Eleverna är engagerade och har många kloka synpunkter på hur man bäst bemöter varandra.

Under en lektion i svenska, när eleverna arbetar med olika uppgifter, så är det också lugnt och tyst. På ”svarta tavlan” hänger ett trafikljus med tänkt ljudnivå i text bredvid. Rött står för

tyst, gult för viskande och grönt för småprat. Nu står trafikljuset på gult. Det är tyst i klassrummet och de flesta arbetar koncentrerat. Hela miljön uppmuntrar till ett lugnt arbetsklimat. Elever kommer fram till pedagogen eller hon går till de elever som räcker upp handen och behöver hjälp. Tre pojkar samlas framför en stor almanacka vid dörren och de börjar bli lite störande för arbetsron. Pedagogen går fram till dem och lägger handen på axeln på var och en och ber dem viskande att gå tillbaka till sina platser. De går och sätter sig. Efter en stund flyttas markeringen på trafikljuset till rött och det blir en kort genomgång. Det är strax innan lunch och det blir oroligt i gruppen när de ska svara på frågor. Händerna åker upp och många vill säga något. Pedagogen är tydlig med när det är dags att avsluta varje fråga. Hon talar om vilka som är kvar att få säga något. Det skapar ordning i klassens samtal.

För att uppmuntra och förstärka ett positivt beteende har man ett belöningsystem. På tavlan finns en ”trappa” där stjärnor klistras in. 10 stjärnor ger en extra lång rast och sedan finns det fler roliga saker att samla ihop till som eleverna har varit med och tänkt ut. Nu är det några stjärnor kvar till film och popcorn. Stjärnorna förtjänas genom att det är studiero i klassrummet eller att eleverna är tysta under lunchen. Tillsammans med pedagogerna har eleverna kommit överens om att hjälpas åt att ha det så tyst och lugnt som möjligt i matsalen. När vi äter lunch i matsalen är eleverna tysta och tidvis hör man bara stolsskrap och slamret från köket. Några elever småpratar då och då. Pedagogerna tystar eleverna genom ögonkontakt eller genom att gå fram och lägga en hand på elevens axel. Det är en lugn och avslappnad stämning i matsalen.

Enhetens Likabehandlingsplan ska prägla det dagliga arbetet med att lära barn och elever de grundläggande värdena som jämlikhet och respekt för alla människors lika värde. Enheten arbetar med att utveckla en lösningsinriktad pedagogik, att fokusera på lösningar hellre än på problemen.

Bedömning i text

Vi bedömer att skolan gör ett bra arbete med att skapa kännedom om demokratins principer och har ett demokratiskt arbetssätt. Även förskolan arbetar bra med demokratifostran. Barn och elever är öppna och lätta att få kontakt med. Bemötande mellan barn/elever – barn/elever, barn/elever – pedagoger och pedagoger – pedagoger präglas av respekt och hänsyn. Det råder arbetsro på både förskola och skola. En djupare förankring av genusarbetet är önskvärt.

Bedömning enligt skala¹

4	4. Mycket god kvalitet
	3. God kvalitet
	2. Tillfredsställande
	1. Ej tillfredsställande

¹ SKALA FRÅN 4 TILL 1:

- 4. MYCKET GOD KVALITET** – verksamheten uppvisar goda lösningar och förhållanden som visar att den kommit långt i sin strävan att nå målen.
- 3. GOD KVALITET** – verksamheten har i huvudsak god kvalitet med vissa förbättringsområden.
- 2. TILLFREDSSTÄLLANDE** – verksamheten är i huvudsak tillfredsställande, men har varierande kvalitet eller vissa brister.
- 1. EJ TILLFREDSSTÄLLANDE** – verksamheten är utifrån gällande styrdokument inte tillfredsställande.

Utveckling och lärande/kunskaper

Beskrivning

Svanängens förskola: Pedagogerna uttrycker att miljön tillrättaläggs för att stödja självständighet. Man tror på det kompetenta barnet som uppmuntras till självständighet i en tillåtande miljö. Samarbete uppmuntras i vardagliga situationer när barnen t ex hjälper varandra vid påklädning. Pedagogerna ger barnen tid för detta.

Vid konflikter känner pedagogerna att de har god nytta av LIP och att de vågar låta barnen lösa konflikter själva. De reflekterar också över hur de uttrycker sig i sådana situationer.

För att stimulera språkutvecklingen läser pedagogerna varje dag för barnen och man har berättarstunder. I samlingar arbetar man med rim och ramsor. Arbetet med Bornholmsmodellen är i ett introduktionsskede och tanken är att alla pedagoger ska få gå utbildning. Pedagogerna upplever också att språkträning ingår i alla vardagliga situationer som t ex vid måltider och påklädning. Talpedagog hjälper till med enskilda barn, vilket kommer hela gruppen tillgodo samt har föreläsningar för pedagogerna. För att diagnostisera språkutvecklingen använder man sig av TRAS (tidig registrering avvikande språkutveckling).

Pedagogerna som arbetar med 5-årsgruppen berättar att de hade önskemål om att prova nya arbetssätt och att arbeta med nya material. När julens pepparkakshus var bortstädat lämnade det ett tomrum efter sig. Barnen fick diskutera vad de ville göra för att fylla det tomrummet. Någon kom med idén att de skulle bygga en modell av förskolans höns hus. Barnen utvecklade det till att de ville bygga hela förskolan. De fick först göra en liten docka som föreställde dem själva. Sedan började barnen att med hjälp av penna och papper rita skisser till modellerna. När det var klart började alla samla material till bygget. Sedan byggdes förskolan upp med material som bl a hämtats från skogen under utflykter dit. Hela arbetet dokumenterades med foton, text och barnens skisser. I anslutning till "utställningen" kan man läsa om de målområden som projektet täcker in.

På en avdelning ser vi att de har arbetat med "Alla har vi varit bebis". Barnen har berättat vad de tänker på när de hör ordet bebis. De har tagit med ett kort av sig själva när de var bebis och ett nytaget foto. De har också fått rita en bebis och förklara vad de har ritat. Pedagogerna har i anslutning till arbetet skrivit ner vilka mål de har arbetat mot. På samma avdelning berättar pedagogen att barnen har arbetat med "Mitt hus". De har tagit med ett foto på sitt hus och de har beskrivit hur deras hus ser ut. De har också sjungit sånger där de olika begreppen från temat kommer in. Temaarbetet sitter uppsatt på väggen i anslutning till en lekhörna som är möblerad med möbler och köksinredning (även "kyl och frys") i barnstorlek.

När någon avdelning på förskolan tar emot barn i behov av särskilt stöd upplever pedagogerna ett gott stöd från kommunens resursteam. I nuläget är detta inte aktuellt.

De barn som är högpresterande får utmaningar efter sin egen utvecklingsnivå t ex vid mixade läsgrupper och skogsutflykter. Material finns på förskolan och möjligheten ges att låna från förskoleklass.

På förskolan finns i nuläget inget barn med annat modersmål.

Barnens egna mål och utveckling dokumenteras i IUP och TRAS. Inför utvecklingssamtalen intervjuas varje barn. Pedagogerna diskuterar hur man ska gå till väga för att fokusera mera på målen och uppföljningen. Samtalen genomförs höst och vår.

Skå förskola: Förskolan har endast en avdelning och den har barn i behov av särskilt stöd integrerade. Detta gör att det är färre barn i gruppen och högre personaltäthet. Varje barn har två pedagoger som ansvarar för deras utveckling och verksamhet. Pedagogerna arbetar mycket med en-till-en-kommunikation och teckenstöd. Barngruppen delas i små arbetsgrupper för att på bästa möjliga sätt stimulera barnens språkutveckling. Man arbetar med teckenstöd, bilder, Bornholm och sagoläsning efter lunchen. De anser att de har stort stöd av LIP i sitt arbete, både med barn och med föräldrar. För att stärka barnets tillit till den egna förmågan, förstärker pedagogerna medvetet barnens styrkor inför gruppen.

Både ute- och innemiljön är tillrättalagd för att passa barn med särskilda behov. Exempel på detta är lugnet i utemiljön som begränsar störande stimuli som kan påverka negativt samtidigt som den erbjuder möjligheter till utforskning och lärande. Svampen man plockar i skogen undersöks, klassificeras, fotograferas, dokumenteras och kan eventuellt tillagas.

Pedagogerna berättar om en situation när två pojkar i behov av särskilt stöd spontant samarbetar om ett kojbygge i skogen. Den ena pojken önskar gå till skogen men eftersom det bara är en person ute kan hon inte lämna den andra pojken i sandlådan. Den första pojken går då fram till den andre och ber att han ska följa med, ”säg inte nej för det blir roligt”, varvid den andra pojken blir mycket glad och gärna följer med och bygger koja.

En gång per vecka åskådliggör en pedagog en saga för barnen genom att berätta med teckenstöd och att arbeta med figurer. Barnen deltar på uppmaning genom rop och ljudillustrationer. Ett barn har sedan möjlighet, med stöd av den vuxne, att återberätta sagan. Rekvisitan till alla sagor finns i varsitt fack på rummets ena kortvägg så barnen alltid kan se dem.

Pedagogerna får handledning av förskolepsykolog fyra gånger per termin. De tycker också att de har möjlighet att få den fortbildning de behöver.

Hittills har förskolan inte haft några högpresterande barn men pedagogerna tänker att de tar hjälp av IUP för att rätt stimulera dessa barn.

F n finns inget barn med annat modersmål på förskolan men om det skulle inträffa känner man sig säker på att man skulle få de resurser som behövs.

Varje barn har en IUP. Den skrivs efter observationer och diskussion i arbetslaget där även husmor ingår. En portfolio med fyra rubriker finns och diskussionen pågår fortlöpande om hur utformningen ska vara.

Skå skola: Klassrummen är olika både till form och till storlek. Tillgången till grupprum är också olika. Klasserna är placerade i olika hus, men med samarbetsmöjligheter för några av skolåren. Överlag används skolbänkar. Möbleringen skiljer sig mellan klasserna och är planerad utifrån varje enskild klass behov. Huset där förskoleklassen är placerad, är också fritids för F-1. Möbleringen är väl anpassad för verksamheternas behov. Där öppnar och stänger all fritidsverksamhet. I huset där resten av eleverna går, finns fritids för skolår 2, 3

och för de elever i år 4 som önskar vara kvar på eftermiddagen. I det huset finns också skolans bibliotek. Möbleringen är i första hand anpassad till skolverksamhet. Utemiljön är väl utformad för att det ska vara roligt och inspirerande att vara ute och arbeta eller leka. Det finns områden som är asfalterade, små hus att springa runt och många träd, buskar och kullar. En scen, som är ett gemensamt projekt genomfört med föräldrar, finns framför en stor gräsmatta. Där finns fotbollsmål och en klätterställning. I ett stort förråd vid en asfalterad yta, finns uteleksaker för utlåning. Just nu ser det lite tomt ut. För att öka elevernas ansvarstagande läggs de saker undan som inte ställs tillbaka. Nu börjar eleverna sakna saker att leka med och frågar efter vart sakerna har tagit vägen. Det kommer att leda till en diskussion kring hur man tar ansvar för allas gemensamma ägodelar. På dörrarna till uteförrådet finns beskrivningar på några olika lekar som eleverna kan leka på raster och på eftermiddagarna. Beskrivningarna byts ut vid behov. Lekområdet utomhus är väl tilltaget och alla elever förväntas att hålla sig inom de geografiska gränser som skolan har satt upp. Pedagogerna rör sig över hela området, men tycker inte att de behöver vakta över elevernas lek. De leker bra och utrymmet gör att det alltid finns ställen att dra sig undan för rollekar och plats för olika sorters lek.

Skolans bibliotek används flitigt för att låna böcker. På schemat finns tid för högläsning för förskoleklass och tyst läsning för skolår 2-5. Några elever uttalar sig spontant mycket positivt kring att få läsa.

Varje vecka finns det lektioner schemalagda utomhus för alla klasser. Eleverna arbetar praktiskt med svenska eller matematik ute för att lättare ta till sig det teoretiska. En pedagog vi talar med tycker att eleverna tar till sig matematiken på ett bättre sätt när de arbetar praktiskt. Vi ser en fritidsaktivitet i samma anda. Elever från förskoleklass och skolår 1 är ute och arbetar i åldersblandade grupper. Med hjälp av en karta över skolområdet letar de efter bokstäver. När de hittar alla bokstäverna får de i uppgift att gemensamt hitta på så många ord som möjligt. Barnen är glada och uppslupna under arbetet och alla hjälps åt att förstå kartan, hitta bokstäver och sedan bilda ord.

Under vår observation ser vi några lektioner av mer traditionellt slag, med en lärare som undervisar vid genomgång och elever som arbetar i läroböcker eller på arbetsblad.

Vi ser en temalektion med skolår 2 och 3 som tillsammans arbetar med barnkonventionen. De ska träna in olika pjäser som utgår från varje konvention. Pjäserna ska spelas upp på utescenen. Vid vårt besök arbetar de med nationerna som är med i FN. Eleverna letar efter huvudstäderna på olika kartor, tar rätt på några korta fakta och ritar landets flagga. Det är ett intensivt arbete på gång i klassrummen. Barnen arbetar tillsammans i grupper om sex, tre från varje klass. Grupperna är sammansatta genom lottning. En metod som används ofta på skolan vid sammansättning av grupper.

Förskoleklassen har en back stående med tallkottar som de använder när de arbetar med praktisk matematik inomhus. Vid besöket står just matematik på schemat, något en flicka uppmärksammar. Hon frågar med längtansfull stämma om de ska få arbeta i sin bok och får svaret att de ska gå ut och göra matematik ute. Flickan verkar lika glad ändå. Pedagogerna väljer att vara ute för att samlingen har pågått ovanligt länge idag. När eleverna ska samlas ihop för att gå till matsalen får alla elever dra ett nummer från en liten låda. De får hjälp att läsa sin siffra och ställer sig i nummerordning. Sedan tågar de iväg.

Vid en lektion i NO arbetar de äldre eleverna med länderna kring Östersjön. Lektionen inleds med att de som vill kan titta på en film om länderna. Eleverna arbetar enskilt eller i par. De flesta eleverna läser fakta i en lärobok, diskuterar parvis vad som ska skrivas ner och gör det sedan i sin egen bok. Alla elever använder sig av samma typ av lärobok. Vilka fakta som ska tas reda på, finns tydligt angivet. En elev sitter vid datorn och får hjälp i sitt sökande av pedagogen.

På väggarna i klassrummet sitter resultatet av olika arbetsområden som man har arbetat med, bl a teckningar med grodperspektiv. Senare under veckan sätter pedagogen upp deras alster med ett annat perspektiv. Hon beskriver elevernas motvilja mot att ligga i gräset och rita ur det perspektivet och hur det förändrades när de fick rita ur ytterligare ett perspektiv och då förstod vad som menades.

På skolan finns en specialpedagog som arbetar 60%. Varje vecka träffas pedagogerna för att se över hur arbetet med barn i behov av särskilt stöd fungerar och att de har gjort rätt saker. I flera av klasserna finns extraresurser i form av en extra pedagog till stöd för elever med särskilda behov. Vi ser att de eleverna får möjlighet att arbeta enskilt med en pedagog eller i en mindre grupp. De får också stöd i kamratgruppen. I och mellan arbetslagen finns en generositet att låta det extra stödet vara störst där det behövs mest. De elever som är högrepresterande får arbeta på i extra material.

På skolan finns några enstaka elever med annat modersmål än svenska. De har hemspråksundervisning om föräldrarna önskar det. Endast en elev har behov av studiehandledning och får det.

Elevernas lärande och utveckling dokumenteras i en individuell utvecklingsplan. Utvecklingssamtal hålls två gånger per läsår. Inför samtalet får eleverna hem en utvärderingsblankett kopplad till målen för att fundera med sina föräldrar om vad de har lärt sig. Pedagogen gör en skattning av elevens lärande och dessa två dokument ger ett underlag för samtalet. Varje pedagog gör sitt eget material för att följa upp elevens lärande relaterat till uppnåendemålen.

För att befrämja elevernas hälsa ska alla elever vara ute på rasterna. Skolan har temaperioder där extra rörelse läggs in som t ex ”Kul på hjul” och ”Cykla/gå-veckor”. Särskilda aktiviteter läggs också in under någon dag som t ex turneringar. Vi ser tydligt att enheten satsar på en ökad miljömedvetenhet i sitt arbete med ”Grön flagg”. Temat för detta år är vatten.

Bedömning i text

Förskolornas miljöer är mycket väl tillrättalagda för barnens lärande och utveckling. Skolans utemiljö är mycket väl tilltagen och stimulerande för elevernas lärande och utveckling både under skoldagen och för fritids. Innemiljön är möblerad för att fungera väl för skolans verksamhet utifrån de förutsättningar som finns i lokalerna. Fritidsverksamheten för förskoleklass och skolår 1 är väl planerad i trevliga lokaler. Den nya fritidsavdelningen för skolår 2-3 saknar utrymmen för den fria lekens lärande.

Arbetsätten växlar både på förskolan och på skolan. Den goda utemiljön används medvetet för att skapa omväxling och ett lärande med hela kroppen. Många tillfällen ges för att träna samarbete och med en tanke på att alla ska få öva med flera än bara en eller två kompisar.

Läromedel ser ut att vara den vanligaste metoden för att skaffa kunskap. Det vore önskvärt att skolan utvecklar det utforskande arbetssätt som bedrivs utomhus inom matematik och svenska.

Hela enheten har extraresurser som arbetar stödjande för de barn och elever som har särskilda behov. Skå förskola är ett föredömligt exempel på hur man kan integrera barn med särskilda behov på en vanlig avdelning. Alla barn utvecklas utifrån sina förmågor i en verksamhet med engagerade och kompetenta pedagoger. Enheten är duktig på att arbeta med barn/elever i behov av särskilt stöd, men vi saknar ett medvetet arbete för att utveckla elevers lärande mot strävansmålen. Förskolan beskriver dock att barnen får utmaningar efter sin egen utvecklingsnivå.

Enheten arbetar mycket med sin dokumentation av barns och elevers lärande. Ett utvecklingsområde är att skapa en mer likartad dokumentation mellan verksamhetsdelar och klasser.

Bedömning enligt skala

	4. Mycket god kvalitet
3	3. God kvalitet
	2. Tillfredsställande
	1. Ej tillfredsställande

Ansvar och inflytande för barn/elever/studerande

Beskrivning

Svanängens förskola: I pedagoggruppen är man medveten om att barnen ska ta ansvar och ha inflytande över verksamheten och man för hela tiden diskussioner om detta. Inom givna ramar har barnen möjlighet att välja när under dagen de ska vara ute och vilka aktiviteter de vill delta i. Pedagogerna påminner barnen om deras val för att träna ansvarstagande. På några avdelningar får barnen välja var de ska sitta vid matbordet. De får ta ansvar i vissa rutinsituationer som t ex på- och avklädning och dukning. För att göra barnen delaktiga i utvecklingssamtalen görs barnintervjuer.

På Svanängen är pedagogerna lyhörda för barnen och deras behov. Man lyssnar och möter barnen i deras tankar och idéer. Pedagogerna berättar att 5-åringarna själva har valt namn på sin ”ute”grupp. Detta var en process som tog fyra veckor i anspråk. De fick komma med förslag, reflektera och rösta. Barnen får sedan vara med och påverka innehållet i gruppens arbete.

Miljön inbjuder till många olika typer av verksamheter. Barnen tillåts att arbeta och leka efter egna idéer och dra egna slutsatser. De får också möjlighet att fortsätta lekar såsom bygglek och skapande. Lekarna får fortsätta efter avbrott som t ex samling och lunch.

Vi ser att barnen får möjlighet att ta ansvar för sig själva och blir lyssnade på. Vid fri verksamhet ser vi hur barnen själva väljer vilket material de vill använda och vad de vill göra.

Skå förskola: På Skå förskola strävar man efter att lyssna och ta till vara på barnens idéer. Man anser att inga förslag är omöjliga. Pedagogerna ger exempel på detta genom att berätta

om en pojke som vill bygga en husvagn och hur de möter pojken i hans tankar. De startar ett byggprojekt där man samlar material, lyssnar på hans idéer och påbörjar bygget. Ett annat exempel är pojken som är mycket intresserad av fiskar och fiske. Man har tillsammans grävt mask, införskaffat redskap och gått för att fiska. När pojken sedan kommer tillbaka med en fisk är alla mycket intresserade.

Barnen tar ansvar för att duka av bordet efter lunchen och ställa på matvagnen. De klär av och på sig efter förmåga.

Förskolans trivselregler har barnen utformat tillsammans med pedagogerna.

Skå skola:

På tisdag förmiddag varje vecka har alla klasser klassråd. De följer en mall där man samlar in åsikter till elevrådet, matrådet och miljørådet. Klassen pratar också om annat som är viktigt för eleverna. Särskild pärm finns för varje klass att samla protokoll i.

Skolans elevråd, tillika matråd, består av två representanter från varje klass. Bland de barn som vill vara med i elevrådet, lottas det vilka som ska vara representanter. Vid varje läsårsstart har rektor en utbildning med eleverna kring deras uppdrag i elevrådet. En av eleverna i år 5 utses till ordförande för läsåret genom val vid det tillfället. Rektor är med på elevrådsmötena, men elevrådsordföranden håller i mötet. Elevrådet har möte en gång i månaden och protokoll skrivs vid varje tillfälle. För att så många som möjligt ska få vara delaktiga i den demokratiska processen, så byts representanterna ut efter ett år. När eleverna ska börja skolår 5, får de erbjudande om att vara representanter ett år till.

De representanter som intervjuas är nöjda med sitt inflytande och tycker att de är med och får bestämma. Klätterställningen på skolgården är ett exempel på något som elevrådet varit med och påverkat. Skolans likabehandlingsplan känner de inte till och endast en representant kan beskriva att de diskuterar skolans och klassens regler.

Miljørådsrepresentanterna utses också genom lottning, två per klass. Miljørådet träffas varannan vecka tillsammans med två pedagoger. De är med och påverkar de mål som skolan ska arbeta mot för att behålla sin miljöcertifiering, Grön flagg.

Eleverna har ett schema som är preciserat utifrån timplanen. Deras lektionspass är långa med möjlighet till att fördjupa sig inom ämnet. Vi ser att eleverna både arbetar och redovisar på olika sätt. De arbetar enskilt, i par eller i grupp. Vid grupparbeten lottar pedagogerna vilka som ska ingå i gruppen för att undvika att samma elev blir bortvald eller att det är grupper som alltid arbetar tillsammans. Vi ser flera exempel på att eleverna väljer inom en tydlig ram. De har en bildlektion där de väljer mellan två arbetsmetoder kring hur de ska skapa med löv. En annan klass har NO och väljer om de vill se en film eller jobba direkt med länderna kring Östersjön. De får välja med vem/vilka de vill arbeta med som par eller trio. Det går också bra att arbeta själv. Vid samtal med eleverna säger de ofta att fröken bestämmer. Vi saknar exempel på dialoger mellan elever och pedagoger kring vad som ska ingå i ett arbete eller vid en redovisning.

Förskoleklassen har en temaperiod under vårterminen som eleverna får styra innehållet i. De föreslår olika ämnen och röstas i demokratisk ordning fram ett förslag.

Alla elever på skolan har individuella utvecklingsplaner där eleverna har formulerat mål kring sitt lärande. Varje fredag har klasserna i år 1-5, en ”mållektion” då de väljer vad de ska arbeta med. De uppmanas att fokusera på att arbeta med det som de har satt mål kring i den individuella utvecklingsplanen. ”Mållektionen” är skolans sätt att tillgodose elevens val. Eleverna i år 1 har sina personliga mål fasttejpade på insidan av bänkklocket. Elever i skolår 2 till 5 har loggböcker där de har sina mål inskrivna. Veckans arbete är presenterat och både pedagog och elev utvärderar det. Förskoleklassens elever har formulerat ett personligt mål med sitt lärande under läsåret, men deras mål är inte synliga för dem.

Vi ser inget pågående utvecklingsarbete kring barns/elevs ansvar och inflytande på enheten. Det finns en strategi för elevinflytande som är utarbetad 2007. Rektor och pedagoger resonerar vid flera tillfällen kring hur man tydliggör för eleverna vad de kan och vad de inte kan påverka under skoldagen. Det finns en medvetenhet kring att inflytande och ansvar hör ihop. Inflytandet ska relateras till vad man kan ansvara för.

Bedömning i text

Enhetens pedagoger och ledning har en medvetenhet kring barn och elevs rätt till inflytande. Det finns en vilja att ge ett reellt inflytande över vardagen som begränsas av barns och elevs utvecklingsnivå.

Elevernas inflytande över arbets- och redovisningssätt är begränsat inom förutbestämda ramar. Ett utvecklingsområde är att skapa ett mer undersökande och forskande arbetssätt som utgår från elevs kunskaper och frågor.

Vi anser att barn och elever uppmuntras att ta ansvar för sitt lärande och är delaktiga i sin individuella utvecklingsplan.

Bedömning enligt skala

☐	4. Mycket god kvalitet
☒	3. God kvalitet
☐	2. Tillfredsställande
☐	1. Ej tillfredsställande

Skola och hem (gäller ej vuxenutbildning)

Beskrivning

Enheten samverkar med föräldrar genom föräldrasamråd. Varje avdelning/klass har två representanter i rådet. Föräldrar bjuds in till föräldramöten och utvecklingssamtal regelbundet.

Under telefonintervjuerna säger alla föräldrar att de är nöjda med förskolorna och skolan. De tycker att de har inflytande över sitt barns vardag och lärande. En förälder påtalar särskilt hur bra det är att eleverna får gå kvar till skolår 5 eftersom utemiljön är så tillåtande vad det gäller lek och att skolan känns trygg.

De påverkansmöjligheter som nämns är direktkontakt med pedagoger och rektor, föräldraföreningen och föräldrasamrådet.

Alla föräldrar är nöjda med den information de får kring verksamhetens mål och arbete. Utvecklingssamtalen fungerar bra, barnet/eleven är i fokus. Föräldrar som har barn i de högre skolåren upplever en utveckling av informationen kring barnens kunskapsnivå.

Utöver de enkäter som kommunen gör, så är det flera av pedagogerna på skolan som gör egna uppföljningsenkäter. Enkäter görs även av pedagoger vars klasser inte omfattas av kommunens enkät.

På förskolan pågår ett utvecklingsarbete med att öka föräldrars kunskap om målen som styr verksamheten.

Skolan vill att föräldrar ska kunna uttrycka att deras barn får vara med och planera sitt skolarbete i större grad än idag.

Bedömning i text

Vi bedömer att föräldrar ges möjlighet till inflytande över verksamheten i enheten. Föräldrar uttrycker också en stor nöjdhet.

Bedömning enligt skala

4	4. Mycket god kvalitet
	3. God kvalitet
	2. Tillfredsställande
	1. Ej tillfredsställande

Övergångar, samverkan, omvärld och utbildningsval

Beskrivning

Enheten har nedskrivna rutiner kring överlämnande av barn och elever.

Svanängens förskola: Pedagogerna tycker att man har ett väl fungerande system för överlämningar.

En pedagog från småbarnsavdelning och en pedagog från syskonavdelning träffar tillsammans de barn som ska flytta. De berättar lite grann om den nya avdelningen och innan sommaren får barnen flytta över sin låda till den nya avdelningen. När barnen har flyttat över har de sedan möjligheter att komma till sin gamla avdelning för att träffa pedagogerna eller för att sova på vilan. De barn som snabbt efter överflyttningssamtalet känner att de vill flytta över har möjlighet att göra det.

Under höstterminen träffar 5-åringarna från Svanängen 5-åringarna från Skå förskola för att de ska få möjlighet att lära känna varandra. Barnen åker då skridskor tillsammans.

Under vårterminen träffar barnen eleverna i år 2 i Skå skola för gemensamma aktiviteter i skogen. Skolans idrottshall används också.

Pedagogerna från förskoleklass kommer till förskolan för överlämning. Föräldrarna har möjlighet att närvara om de önskar. Om de inte är med vid samtalet ger de sitt godkännande till vad som ska diskuteras. De dokument som upprättats på förskolan ges till föräldrarna som i sin tur lämnar dem till förskoleklassen om de så önskar. Eleverna som går i förskoleklassen

skriver på våren ett brev till de barn som ska börja i förskoleklassen. De blir sedan faddrar till de nya eleverna.

Skå förskola: Enhetens 5-åringar träffas under höstterminen för att åka skridskor, sedan följs samma rutiner som Svanängens förskola. Eftersom Skå förskola är integrerad med barn med särskilda behov förekommer överlämningar till andra skolor och skolformer.

Skå skola: Överlämningar inom skolan fungerar bra tycker pedagogerna. Den pedagog som ska arbeta i år 1 träffar pedagog från förskoleklass för överlämningssamtal. Pedagoggen träffar också barnen under vårterminen. Vid andra övergångar inom skolan arbetar de på samma sätt.

Undervisningen i slöjd, musik och idrott för år 3-5 bedrivs på Färentuna skola. Eleverna börjar och slutar sin skoldag på Skå skola och skjutsas med buss till och från Färentuna. Samarbetet sker för att säkerställa att eleverna når målen i de ämnena.

Samverkan för att underlätta övergångarna inom enheten, är ett utvecklingsområde.

Bedömning i text

Det finns en väl utarbetad plan för övergångar inom enheten och vad vi kan se är den både genomförbar och genomtänkt. Pedagogerna uttrycker också en nöjdhet med arbetet.

Bedömning enligt skala

4	4. Mycket god kvalitet
	3. God kvalitet
	2. Tillfredsställande
	1. Ej tillfredsställande

Bedömning och betyg (gäller ej förskola)

Beskrivning

Uppnåendemålen för år 5 är nedbrutna. Arbetet är genomfört i lärarkollegiet. De olika skolårens mål är specificerade av respektive lärare och finns tydligt anslagna i klassrummen. Eleverna känner till att de har mål för vad de ska lära sig och var de kan se vilka mål de ska uppnå. Vi saknar beskrivningar av mål att sträva mot.

Pedagogerna gör var för sig egna utvärderingsblanketter, där de prickar av när eleverna har nått målen. De delger och inspireras av varandras arbete. Blanketterna är underlag till den individuella utvecklingsplanen som upprättas tillsammans med elev och föräldrar. Dessa ligger också till grund för de skriftliga omdömena.

Under detta läsår är ett utvecklingsarbete påbörjat tillsammans med två andra skolor för att få en mer likartad bedömning av elevernas kunskaper. Pedagogerna träffas i ämnesgrupper och tar fram kriterier på kunskaper inom de olika målen.

Bedömning i text

Eleverna är väl insatta i uppnåendemålen och pedagogerna har brutit ner dem på olika sätt. Det saknas samsyn kring kriterier för respektive skolår. Det är nödvändigt att som skola formulera sig kring strävansmålen. Det är viktigt att fortsätta det påbörjade utvecklingsarbetet att bryta ner målen tillsammans med ämnespedagoger från andra skolor. Det skapar en rättsäkrare bedömning av elevers kunskapsnivå.

Bedömning enligt skala

☐	4. Mycket god kvalitet
☒	3. God kvalitet
☐	2. Tillfredsställande
☐	1. Ej tillfredsställande

Styrning och ledning

Beskrivning

Enheten leds av rektor.

På Svanängens förskola finns en ledningsresurs på 75%. Hon har ett pedagogiskt verksamhetsansvar och gör mycket av det administrativa arbetet som behöver göras på förskolan. En dag i veckan är rektor på förskolan. På Svanängen finns en ledningsgrupp bestående av pedagoger från de fyra avdelningarna. Tre av dem är förskollärare och har ett verksamhetsansvar. Den fjärde är barnskötare och tar hjälp av en av förskollärarna för det pedagogiska verksamhetsansvaret. För ytterligare pedagogisk verksamhetsutveckling är två resurspedagoger inhyrda på timmar från kommunens resurscenter.

På Skå förskola finns en avdelningsansvarig och rektor är där en halv dag i veckan.

Skolan har en ledningsgrupp bestående av de tre arbetslagsledarna och rektor.

Arbetslagsledarna har olika kompetenser och representerar både olika arbetslag och olika yrkeskategorier. De har ett tydligt uppdrag att vara språkrör mellan rektor och arbetslag. Deras uppgift är också att vara ett bollplank för rektor att diskutera utvecklingsfrågor. De möts varje onsdag morgon i en och en halvtimme. Till skolan kommer en skolkanslist en dag i veckan och sköter mycket av det skoladministrativa arbetet. En vaktmästare, som man delar med en annan skola, kommer en dag i veckan.

En gång om året åker de två ledningsgrupperna, avdelningsansvarig på Skå förskola, ytterligare en pedagog från Skå och rektor på planeringskonferens. Då görs den övergripande planeringen för enheten och gemensamma mål sätts.

En dag i månaden stänger hela verksamheten kl 16.00 för att kunna mötas, planera och utveckla verksamheten.

Rektor har valt att arbeta med två ledningsgrupper då det är svårt hitta lämpliga gemensamma tider. Organisationen skapar fokus på respektive verksamhetsuppdrag.

Rektor tillsammans med ledningsgrupperna diskuterar fram utvecklingsområden. De presenteras i verksamhetsplanen och den lokala arbetsplanen. Utvecklingsområden är gemensamma för hela enheten och målen är formulerade utifrån de olika verksamheterna. Alla pedagoger har en personlig verksamhetspärm som används flitigt när vi har frågor till

pedagogerna. Där finns verksamhetsplan, lokal arbetsplan och andra gemensamma dokument som styr enhetens verksamhet. I pärmen finns utrymme för att lägga in dokument kring den egna gruppen. Vi ser att de olika verksamheterna, avdelningarna och klasserna har en gemensam syn på uppdraget. Vi upplever också pedagogerna som mycket engagerade och kompetenta.

Pedagogerna beskriver ofta hur de är förebilder för barn och elever. Vi ser också flera exempel på att förhållningssättet stämmer med budskapet. När det ska vara en viskande nivå på samtalet, viskar även pedagogen. Om ett barn försöker klara sin vardag själv, tillåts det prova sin förmåga. När man vid kompissamtal pratar om hur man bemöter varandra, har pedagogen samma förhållningssätt som man pratar om i gruppen.

Ledningsgruppen på skolan beskriver hur de har gemensam kompetensutveckling kopplat till verksamhetsutvecklingen som är styrd av rektor, men också att de kan komma med egna förslag. De ordnar då själva, i arbetslagen, hur vikariefrågan ska lösas. Arbetslagsledarna upplever att alla gemensamt tar ansvar för att det ska gå att få kompetensutveckling. Till exempel har de bland annat haft gemensam fortbildning kring lösningsinriktad pedagogik (LIP). Svanängen har regelbundet tid med resurspedagoger för att utveckla dokumentationen kring barnens lärande.

Kvalitetsredovisningen skrivs av rektor och underlag samlas ihop från de olika delenheter. Ledningsgruppen diskuterar den färdiga redovisningen. Pilen-enkäten finns med som ett av underlag. Vissa klasser utvärderar regelbundet sin verksamhet och lämnar information till rektor. Rektor samlar in en personlig utvärdering av alla pedagoger med en självskattning av hur långt de anser sig ha kommit i arbetet mot årets mål.

Bedömning i text

Rektor är tydlig med sitt uppdrag och ledarskap och är öppen för pedagogernas idéer och förslag.

Ansvar och befogenheter är delegerat på ett bra sätt. Vi tycker att de grupper av pedagoger vi har intervjuat uttrycker stor delaktighet i beslut och framtidsplaner. De beskriver ett stort ansvarstagande och deras engagemang lyser igenom. Pedagogernas kompetens och kompetensutveckling ser ut att stämma med verksamhetens krav och utvecklingsarbete.

Hela enheten genomsyras av en samsyn inom många områden, men saknar gemensamma uppföljningsdokument. Det är önskvärt att utveckla likartade uppföljningsdokument, så att barn och elever garanteras ett likartat synsätt på kunskapsnivå och utveckling.

Bedömning enligt skala

☐	4. Mycket god kvalitet
☒	3. God kvalitet
☐	2. Tillfredsställande
☐	1. Ej tillfredsställande

Jämförelse med tidigare observation

Förbättringsområden

i tidigare rapport

(2002-förskolorna och 2005-Skå skola):

Nuläge:

2002 Utveckla barns inflytande över lärandet	Har utvecklats.
2002 Utveckla lärandemiljön	Har utvecklats
2005 Tydliggöra lärandet för eleverna	Har utvecklats
2005 Utveckla en gemensam pedagogisk grundsyn	Har utvecklats
2005 Samordna arbetsplan och verksamhetsplan	Har utvecklats

Starka sidor

- Normer och värden: Arbetet med normer och värden genom ett gemensamt arbete kring lösninginriktat förhållningssätt. Se s 7-8
- Utveckling och lärande: Förskolans tankar kring det kompetenta barnet. Se s 9-10
Användandet av utemiljön för lärandet. Se s. 11
- Övergångar, samverkan: Tydliga rutiner för övergångar och bra praktiskt arbete Se s 15-16
- Styrning och ledning: Rektors förmåga att skapa samsyn och pedagogerna som goda förebilder. Se s 17

Förbättringsområden

- Normer och värden: Att fördjupa pedagogernas förankring i genusarbetet. Se s 8
- Utveckling och lärande: Utveckla innemiljön för den fria lekens lärande på skolan. Se s 12
Utveckla ett utforskande arbetssätt på skolan Se s 13
- Ansvar och inflytande: Utveckla elevernas inflytande över arbetssättet. Se s 15
- Bedömning och betyg: Att tydliggöra strävansmålen Se s 13 och 18
Att skapa en likvärdig bedömning av elevernas kunskaper Se s 18
- Styrning och ledning: Att skapa gemensamma utvärderings- och uppföljningsdokument. Se s 13 och 19

Sammanfattande slutsats om enheten

Vi tycker att enheten är en enhet under en tydlig chef. Vi upplever inte att delenheter är så sär-skilda att de är olika mer än det som skiljer i läroplanerna.

Verksamheterna håller över lag en god kvalitet. Det finns en stor samsyn mellan de olika arbetslagen oavsett verksamhet och yrkesroll. De pedagogiska diskussionerna sätter barnet/eleven i fokus.

Referenser

Arbetsplan Skå skola läsåret 08/09
Handlingsplan/Strategi för elevinflytande
Likabehandlingsplan för Skå skola med bilagor
Förskoleklassen i Skå skola Läsåret 08/09
Verksamhetsplan för Skåenhetens förskolor, skola och skolbarnsomsorg 2008
Verksamhetsberättelse 2007
Verksamhetsbeskrivning Skå-enheten
Informationsskriften ”SKÅ SKOLA LÄSÅR 2008/2009”
Metodboken ”Våga visa”
LPO-94
LPFÖ-98
Allmänna råd med kommentarer för fritidshem
”Vilda säger nej” utgiven av Gleerups

